

NA VEČERI S TITOM

Donesu mi u državnu radio-stanicu, gde sam tada figurirao kao zamenik glavnog urednika pretrponoćnog programa, pozivnicu sa presovanim žigom. Iz maršalata je. Od tvrđeg je belog kartona. Poziva me na večeru Tito.

I koverat je na državnom nivou, a večera je u čast i slavu države. Pre frtalj veka Tito se usred rata sastao u bosanskim gudurama sa svojim partizanima, i na razbojištu rasturane i u paramparčad iseckane Jugoslavije ponovo osnovao državu.

U slavu države, on sad kao njen predsednik zove na večeru i mene i jedan krug svojih pouzdanika. Zadrhtao sam od nekog milja, celog popodneva sam pušio banatske cigare u kratkim, plastičnim picikato muštiklicama, i pokušavao da se uzvisim pred samim sobom.

Zamišljao sam mermerne holove glavne državne palate na Novom Beogradu. Uživljavao sam se u svoju ulogu. Proći ću vodoskok, on će te večeri prskati iz sve snage. Inače cevi u grdnom bazenu miruju i rđaju, žabokrečina se hvata, jer kod nas se sve zida carskim stilom, da državi podigne ugled kad dođu stranci, ali se inače štedi na potrošnji vode i struje običnih dana.

Opominjao sam sebe: pazi kako hodaš tamo, ne smeš grabiti stepenicama. Odgovarao sam samome sebi: znam, moram hodati smerno, krotko, otmeno. Od samog početka moram paziti na utisak. Neka me je zebnja uhvatila: kad budem zadro u dubine, skoro pećinskih šupljina "palate federacije" posmatrače me, a da nisam ni svestan, motrilačke oči svih trinaest tajnih službi koliko ih u državi mora biti. Šta li će oni pomisliti ako ja po svom infantilnom trkačkom nagonu, koji mi se krije u kolenima, ubrzam, kao ono na trkama na šljaki atletske staze u Novom Sadu, na rubu Limana ... Ne, u tome se neću prevariti. Kontrolisaću se sve vreme. To je i red. Učtivost to nalaže, a ne samo status urednika u državnoj radio-stanici. Zato, znao sam, video sam sebe unapred: Moje vitko telo, (imao sam tada devedeset kila) njijaće se lelujavu kao crna senka, sapeta u crni frak...

Tu mi je pukao mehur fantazije. Ja nemam ni crni sako, a nekmoli frak. Imao sam jedne crne pantalone od štraftiranog štofa, ali njihov kraj je bio trouglast, nije pratio moje telesne krivine, udove i guzove, nego ga je šnajder krpa šio po diktatu nekih zaumnih i samo njemu vidljivih paralelopipeda. Kad ih obučem, iza leđa mi visi crni štraftirani tur u vidu pre džaka nego kese. Dokle god u tome hodam osećao sam se kao da sam u dno čakširetina natovarilo kilo dve izmeta. I hodao sam više kao patak nego kao "lelujava obličje".

Te sam crne pantalone kupio u Vrnjačkoj Banji onog leta kad su mi se novinarski poslovi zamrsili i počeli me sluđivati. Šefovi su mi člančice od tri puta po 14 redova pročitavali mračnog i zabrinutog izraza lica. Poneke su mi vraćali, jer im se nešto "nisu činili..." Nikad nisam saznao na šta im se to nisu činili. Jedino sam dobro

prolazio kod zamenika glavnog urednika, na koga su me opomenuli da je "britka sablja", što je značilo nazlobrz i surov. "Pogledaj ti te njegove oči, kao na zejtinu. Kad se upilje u tebe slutiš da si prop'o." Zvali su ga iza leđa "Mića Mleko", jer je taj Mačvanin, potekao iz Šabačke gimnazije bio savršeno čist, kao apotekar. Cela je Mačva kao apoteka, a u Šapcu je svirao prvi klavir u Srbiji. Imali su pravo da mu se u očima krije tajna. Bio je brz jer je bio superinteligentan. Samo prva tri meseca me je držao na distanci. U stvari ispitivao me je. A onda je rešio da me oproba: poslao me je na kongres svih istoričara iz desetak ili dvadesetak naših nacija i vera. Tamo sam kao najbržeg retora otkrio novosadskog istoričara Slavka Gavrilovića. Znao je seljačka i grofovskavlasništva svakog pedlja sremske zemlje. Njime sam bio opčinjen. Uz njega, nekoliko stotina nacionalno probuđenih, ali još nerazjarenih analitičara prošlosti sastalo se u gradu sarajevskog atentata, znači Sarajevu, da ispolje svoju pamet. Mića Mleko, da ga tako sad nazovem, mada ga ja iz divljenja nikad tako nisam zvao, shvatio je u magnovenju da sam mu ja taj novinar koji će biti kadar da od stotinu naučnih referata napravi tri puta po tri, svega 9 minuta govora za tri dana.

Slao me je posle širom Juge: na Bled na kongres Pen klubova, gde sam video nobelovce Miguela Asturijasa, gospodina Andrića, pa eks muža Merilin Monro, indijanski vitkog Artura Milera, Amerikanca koji oličava asketsku disidentsku inteligenciju sveta, i latinoameričkog komunistu Pabla Nerudu koji je ličio na bonvivana sa vatrenih ulica buenosajreske luke gde se začeo čulni dens tango. Slao me je Mića u Boku Kotorsku na skup svih slovenačkih, srbohrvatskih, muslimanskih i crnogorskih pet stotina izučavalačar ruske revolucije. Takmičili su se u apologetici, ali je treće noći u palati Jugookeanije, na mestu gde je kultno mesto postreljanih izazivača "oktobarske pobune mornara K. und K. flote", kao groteskni čarobnjak ustao Sergej Dimitrijević i saopštio da je Lenjin Krleži u Zagreb poslao dukate da pokrene književni, ali i buntovni časopis za svrganje režima, da njime vozbudi revoluciju u Kraljevstvu Srba, Hrvata i Slovenaca. Dimitrijević je vikao: "Tako je nastao Pečat!"

Svi su se izbečili u njega. Nastao je muk. Jer po tome bi ispalo da su komunisti strani špijuni, a omiljeni simbol liberalne leve misli Krleža još najmisteriozniji mister "iks". Poplašen tom tišinom, odbijanjem profesora da uđu u raspravu o dukatima, ja sam reći grotesknog istoričara amatera Dimitrijevića sakrio od javnosti. Morao sam, jer moje srce je bilo opečaćeno. Kod kuće sam imao dva broja Krležinog časopisa "Pečat", bez korica. (Kupac je očevidno dvadesetih godina XX veka korice strgao da mu premetačinom ne otkriju sumnjivu književnost). Kupio sam ih kod Vasilija Jovanovića, najvažnijeg antikvara Novog Sada, i uživao sam u razbijanju paranoje koju pečatovskim tekstovima Krleža izvodi.

U tom sam zamršenom klupčetu politike i strahova, istine i autocenzure živeo kao novinar, i sve sam se više gojio. Od sasušenog mršavka, cvikeraša, postajao sam gutač cigara i proždirač votke i konjaka, koji će ubrzo biti istisnut iz kafana opasnom drogom zvanom vinjak. Političku neurozu je on najbolje gasio. Sluđivao nas je. Često nam se "kidao film". Idući kući teturali smo se ulicama ne znajući za svet oko sebe. Ali Bog štiti jurodive, a od vinjaka uljuljan, više si od jurodivog. Ili niže.

Kad sam stigao u Vrnjačku Banju, kako sam iskočio iz autobusa, osetim da mi moje sve tešnje pantalone pucaju, otpozadi, po sredini. Putnom torbom sam zaklanjao pozadinu da mi ne zinu gaće na banjske šetače i šetačice.

Na domaku velikih hotela, pod najlepšom alejom lipa u Evropi, bio je taj krpa. Utrčao sam, odmah kupio crne, glomazne, vrećaste paralelopipedne pantalone. Potrošio sam akontaciju od naših zleudih dnevnica, i na tom putu sam jeo leba i luka. Ali imao sam crne pantalone. Sad se otkrilo da su pre prosjačke nego novinarske ili nedajbože državne.

Moja Rada se nije obradovala pozivu iz Maršalata: "Ti nemaš crno odelo, a frak je u ovoj pauperizovanoj civilizaciji nemoguće, pa možda i uvredljivo imati!"

"Ali jasno ti je" odupirao sam se ja, "da ne mogu na večeru kod Tita ići u odelu koje mi je sa sve cugeherom i sivim štofom kupio i sašio moj baba! To bi mi bilo zamereno!" Rada me je gledala ispod oka. Postao sam joj sumnjiv, kao da se osećam maršalovim pouzdanikom. Nije mogla da poveruje da sam se toliko zabrljao blatom konvencija.

Objasnila mi je da ni Maršalat, ni Maršal, koji se hvale ukidanjem elitnih klasa, nemaju prava da traže od jednog činovničića, da otkida od usta svojoj deci i da se kicoši radi jednog jedinog jedновеčernjeg prijema.

"Pa to mu dođe kao da svaki dan oblačiš novo odelo!" Žestila se ona.

Ona je večeru kod Tita, - ma šta! - večeru sa Titom, namerno nazivala "prijemom", što je moram da priznam na pozivnici i pisalo.

Nisam smeo da joj odam svoje tadašnje potajne misli: zamišljao sam da će nas u državnoj palaturi biti oko dve stotine ljudi.

Spremao sam unapred šta ću reći kad mi se obrati predsednik Republike, sam maršal, koji je na ručku kod britanske kraljice u Bakingemskoj palati 1953, sedeo levo od princa konzorta vojvode od Edinburga, Princa Filipa. Dvorani iznesu zlatno posuđe pa s njim i pred kraljevski par i pred Tita. Tito se tad namrštio, pričao mi je to rektor Notingemskog univerziteta. Kraljičin muž, princ Filip ga upita: "Je li vam nešto nije po volji?" A stari radnički agitator, prevejani kadar iz moskovskog hotela "Luks", od Staljina selektovani kadar Kominterne, mu rekne: "I understand, Queen and royal family, there must be some sort of luxury, but the *golden plates*, in this hungry world, is not it a little bit exaggerated!" Nije li to sa zlatnim tanjirima preterivanje.

Princ Filip, The Duke of Eddinburg, tata prestolonaslednika Princa Čarlsa, tešeći ga razjasni mu: "You are right, the price of these plates is exaggerated, but I assure you that the plates are made of such a lasting stuff that it pays in the long run." Jeste da su tanjiri skupi, ali su napravljeni od tako trajne građe, da se na duge staze isplate.

... Razmišljajući o sebi kao gostu maltene pa kraljevske kuće, bio sam uveren da će nas biti manje od dve stotine, možda samo biranih sto ljudi. On mora onda prići nama, ljudima iz državne radio-stanice, meni i Aleksandru Ackoviću, mom šefu, koji me je izgleda i preporučio protokolu i garantovao za mene kod proveravača iz trinaest tajnih službi. Kad mi Tile priđe, on će na onaj svoj direktni način reći: "Baš voljim što ste došli..."

Trzao sam se na to. Mada mi je misao bila brža od realnih opomena da se uzdržim od bunila. Ona je već smislila odgovor na Tiletovo pitanje. Odgovarala je *umesto* mene:

"Osećam se da je demokratski simptom, što sam se ja, jedan novinar koji je nosio po Beogradu *Nagru* od 14 kilograma, našao ovde... Neko bi rekao da je ovo carska palata, ali, družte Tito, ovo jeste narodno, otkako ste se obračunali sa potkazivačkim i cinkaroškim zmijurinama koje su nas konstriktorskim grčevima stezale u kromanjonskoj stravi evropske noći..."

Ja sam izgleda stvarno već, pre ulaska u mermerne katakombe Palate federacije postao *lelujavo obličje* i već sam u glavi razvijao krležijansku frazu.

Taj epitet *kromanjonska*, te imenice noć i strava... Prava strava.

U tom času je moje potajno ja otkrilo šta ga peče: obračun sa potkazivačkim i cinkaroškim zmijurinama. Otkako sam tri godine pre toga došao u pretponoćni radio za intelektualce, tamo u vrhu države, u najužem obruču oko Tita došlo je do rascepa. Penezića, stvarnog kontrolora, svih državnih tajni, zdrobila je lipa kraj Lazarevačkog drumca. Rankovića koga smo mi Srbi smatrali Titovim naslednikom, Tito je pre nešto više od godinu dana oterao iz vrha države. Penzionisao ga je, iako je sam Tito bio 21 godinu stariji! Logika života govorila je da se stariji penzionišu, mlađi rade. Ovde se desilo nešto sasvim obratno!

Tamo, u taj prostor oko Tita, trebalo je da odem. Sva moja čula su zalupala na uzbunu. Setio sam se jednog skoro zaboravljenog časa kad sam se istinski prestravio. Pet godina pre toga sreo sam Bukvića, jednog od najviših funkcionera tajne državne policije. U želji da se pohvali tajnama i uspesima svoga rada, on meni i jednoj grupi novinara, ispričava kako su hvatali, otvarali i čitali sva pisma nekog atomskog fizičara iz Vinče. Taj je išao o trošku države na stalna gostovanja u američke nuklearne institute. "Mi mu postavimo zamke i utvrdimo da je američki špijun". Naravno, detalje o špijunaži Bukvić nam nije saopštio. "Rešimo se da ga uhapsimo. Kako ćemo? Doseti se neko, pa će: -Hajde da zatražimo od maršalata da upute vajnom doktoru i profesoru atomistike, mamicu li mu njegovu, pozivnicu da dođe na večeru sa Titom, to jest na "Svečani Prijem uoči Dana Republike u Palati Saveznog Izvršnog Veća"

I tako: maršalat poslušno pošalje poziv doktoru profesoru, da dođe na prijem. "Onaj se upicanio, vezao leptir mašnu, nanu li mu naninu... i taman da uđe kroz velike dveri, a naši ljudi pred njega, uhvate ga ispod ruke... A on, zamislite..." tu se naš pripovedač zacenio od smeha, sve prska pljuvačku po nama, "On maše, čime? Pozivnicom od maršalata, onom od krućeg kartona... Sa maršalskim suvim žigom i Titovim faksimilom. -Znate li vi ko sam ja; Pogledajte, evo dokumenta! - Viče, čiči, preti, videćete vi posle.. - Ne brini, znamo mi ko si, špijunčino, a sem toga, ne zavaravaj se, - mi smo maršal! ..."

Nisam Radi ispričao farsu s maršalskom pozivnicom od malo čvršćeg kartona. Sakrio sam od nje kako su sa "vajnim doktorom i profesorom" odigrali zoološku igru mačke i miša.

.....Pošli smo u ulicu Sedmog jula, tamo kod Kalemegdana, da potražimo svečano crno odelo. Držali smo koverat s parama, stisnuto u šakama, i strepeli od stanja na tad već bogatom tržištu običnog i paradnog tekstila.

..... Maštao sam o zift-crnom fraku sa svilenim lastavičjim repovima. "Rado," aćio sam se, "Hajde da me obučemo kao grofa Bobija ili Rudija... Da ih tamo sve posobaljivam s nogu."

Crna odela su bila preskupa. Iz radnje u radnju, sve poraženiji smo se vukli. U nekim odelima sam pred ogledalima izgledao kao bure, na nekim su mi ogledalima vatirana, četvrtasta ramena visila niz mišice kao nakrivljene piramide. "Vidim ja, da ćeš ti ići u sivom odelu, ili ćeš kunjati kod kuće", pripremala me je Rada za prekid pazara.

Ali kod trolejbuskih okretnica u robnoj kući oblepljenoj emajliranim pločicama, našli smo prvo crno odelo koje odgovara našoj koverti sa spremljenim parama, i mojoj pomalo asteničnoj, u svakom slučaju neregularnoj bisti. Štofana ramena su mi se držala uz vrat, baš na mojim telesnim ramenima. Okretao sam se dugo, Rada se mrštila, nešto joj je bilo sumnjivo.

Ja sam je uveravao da se ugodno osećam, i da je meni taj psihički faktor najvažniji. Prodavci su preko volje pokušavali da nam utrape komplet. Očevidno, bili su poštenu ljudi. Znao sam tu radnju. Tu smo za vreme gadnih nestašica struje kupili kraljicu peći, ali neku čudnu, braon. Marka joj je bila "Preporod", i u garancijskom listu smo otkrili da je to požarevačka firma, kao neki pogon državne tamnice, gde se industrijskim, fabričkim radom uhapšenici preporučaju od svojih moralnih defekata.

Probao sam i pantalone. Već u kabini iza platnene zavese, gde sve zaudara na znoj, čim sam se stojeći na linoleumu u čarapama uspravio, shvatio sam da su mi nogavice kraće. Izgledao sam kao čaplja u bari. Znao sam Radinu besprekornost. Da oni nama plate ona to ne bi kupila. Rešim se da popustim kaiš. Sakoom ću prikriti da mi tur visi, i šetaću se brzo po pisti pred ogledalom, da mi se nogavice zapliću oko nogu, dok ih vitlam, stepujući pre nego hodajući.

Govorio sam za vreme te probe neke baljezgarije, uzvikivao sam: "Gle, izgledam kao Fred Aster! Rado, fali mi samo Džindžer Rodžers... Ustvari ti si moja Džindžer!"

Čak su se i tužni prodavci u socijalističkoj radnji zasmeljali. Kupili smo to odelo, i kod kuće videli da ga je proizvela "Ćeba" iz Požarevca.

U predvečerje državnog praznika uzeo sam taksi do palate federacije. Pored bojenim reflektorima osvetljenog vodoskoka prolazio sam gipko, sve poskakujući. Hteo sam opet telesnim stavom da nadmašim i prikrotim odelo u njegovoj šunjavoj prostoti. Ali ipak sam se osećao kao da sam se ogrnuo u neko ćebe, ili u odelo nasećeno od ćebadi. Tako je magnetski na mene delovao zaštitni znak mog ganc novog zift-crnog kvazi fraka, ispisana na najlonskoj etiketi: "Ćeba".

Uz stepenice sam išao po planu, jednu po jednu, da budem što državiji. Video sam u masi gospode koja se penju ne samo sivozelene uniforme oficira, što su bili mahom generali, nego sam na svoje zaprepašćenje video i bele uniforme. Bili su to admirali. I danas, posle 35 godina pamtim zdepastu figuru jednog admirala. Ne samo što mu je šinjel nekako visio kao ćebe sa njega, što me je ohrabrilo, jer je bilo očevidno da su i njega odenuli robijaši, nego mu je i pogled, krupnih razrogačenih očiju visio, sav otromboljen, kao poplašen.

... "Ah," pomislio sam, "ne verujem da se boji nečega, nego je impresioniran ili ima neke kućne jade, bolesnu decu ili su mu ukrali auto"

Još sam se više ustubočio, ukrutio sam kičmu. Jer, mislio sam, mi se ovde ne bojimo ničega, mi smo pozvani na večeru iz Maršalata.

Biće to na socijalnim lestvicama najviši stepenik na koji smo dosad kročili. Možeš mi sliti, večera sa vođom države, sa čovekom koji je učestvovao kao persona grata na proslavi 4000 godina persijskog carstva u Teheranu.

I dok sam gledao ka staklenim dverima na vrhu stepenica, kao da se nadam nekoj svetlosti, ugledam Bukvića. Stoji, ukipio se, motri svojim plavim pronicljivim očima (inteligentni servis!), kao da čeka nekog.

Sevne mi kroz glavu ona misteriozna rečenica: *mi smo maršal*. Kao u apologetskoj pesmi Radovana Zogovića: svi smo mi Tito, Tito to smo mi svi, *i vojska, i zemlja, i gora*.

Udari me dilema: da li da skrenem pogled sa Bukvića, ili da ga pogledam i da mu se javim. Ako skrenem pogled, pa me on primeti, pomisliće da ga izbegavam i da nešto krijem.

Teško meni onda. A ako mu se javim, on će me možda uhvatiti ispod ruke, i siktao mi saopštiti "Mi smo maršal, eto već si ga sreo, dalje ni ne moraš. Večerao si svoje. Prijem je završen primljen si..."

Odluku nisam doneo ja. Nešto iznutra me je navelo da se ćutke nasmešim Bukviću. Ako me vidi, videće me predusretljivog, ako me ne upazi, dobro je i to. Nije me upazio i ja sam ušao u katakombe.

Tamo je bilo u dve, pa i tri sale, bolje reći hale od mermera, bar dve hiljade ljudi. Zbijeni kao na mitingu. Pošao sam kroz gužvu, i odmah otkrio svog glavnog urednika Ackovića. Sad smo u paru krčili put ka južnoj strani dvorca.

Odmah sam se razočarao. Ovde nema šansi da mi vođa države priđe lično. A tek ja njemu, ni u bunilu. Sve sam zamišljao pogrešno.

Acković je bio oprezan. Nije srljao preblizu Titovom kutku. On je odležao dve trećine Drugog svetskog rata u Hitlerovom logoru Dahau, u severnim predgrađima Minhena. Bio je član takozvane "Spreng-kommando", vođa za demontiranje angloameričkih bombi od 500 kilograma. Leteće tvrđave su njima tukle centar Minhena.

"Acko," pitao sam ga radoznalo, "Mora da si još tada, kao mlad čovek upoznao sam centar te lepe varoši!" Da, često je zalazio u centar bavarske prestonice. Evo kako se provodio u Minhenu. Iz lagersa, kroz bodljikave žice povedu ih dvojica vojnika. Oni nose puške, pod šlemovima su. Inače su rekonvalescenti, povratnici sa Istočnog fronta, pa smo im mi dati kao lak pos'o. "Mi nosimo ašove, teške čekiće, budake i pajsere i kao neki bravarski alat. Obično nas sprovedu negde u centar Minhena. Bomba kao crknuti slon leži na asfaltu. Pajserima i čekićima, najpre probijemo asfaltnu koru, pa budacima i ašovima iskopamo rov, dosta udaljen od bombe..."

"A! Da se sklonite, kad potpalite bombu!"

"Ne!" kaže Acko, Zaječarac inače. "To je rov za stražare da se sklone. Oni se zavuku u rov, a mi svi kao muve na bombu. A nju ne potpaljujemo, nego je golim rukama demontiramo. Cilj je da se izvuče upaljač, da ne eksplodira."

"Tebi nijedna nije eksplodirala?" upitao sam ne znajući šta pitam.

Acković mi je pokazao svoje mršave duge šake. Prsti požuteli od njegove omiljene cigarete *žitan*, ležali su na stolu kao mrtvi. "Kao što vidiš" smeškao se tužno, "još su živi..."

U onoj sali Acko nas je zaustavio na bar deset metara od Tita. On je još bio oprezni logoraš, čovek koga su pukim slučajem mimoišli dahauski procesi, (ubijanje konclogo-

raša od oznaške ruke kad su se vratili kući: jer krivi su što su ostali živi, što nisu spaljeni u krematorijima).

Preko ramena i kroz špalir zvanica u frakovima u uniformama gledali smo ka jednom od džinovskih prozora. Tamo je pod prozorom, za oniskim stolovima, u foteljama, pod jarkom svetlošću sedeo Tito sa Jovankom.

Nasuprot njemu sedeo je meni simpatični ćelavac, predsednik savezne vlade, Mika Špiljak.

Zagrebački purgeraj je na tog predratnog radnika prebaco sve viceve sročene protiv jednog gradonačelnika iz tridesetih, koji je bio šnajder. Mudri i rečiti Nikica Petrak mi je objasnio finese. Purgeri su prezirali i preziru svakog ko zna da rukom nešto napravi. O šnajderu su pričali: on dođe u posjet Veneciji, i daje il sindaku della Venezia veliki novčani prilog za poplavljene! A kad je pošao u ime Zagreba Papi u Rim, rekne mu protokol da će Zagrebu njegova svetost pokloniti jednog pozamašnog Ticijana. Gradonačelnik šnajder dođe na kolodvor, pred polazak za Rim sa velikim kavezom. "Kaj će vam taj kavez?" pitaju savetnici, "Za ticijana", kaže prostak. Sve su to prišli Špiljku, krajem šezdesetih, jer se je drznuo da iako nekadašnji radnik bude predsednik vlade. Jedino što je Špiljak kavez za *ticijana* doneo na aerodrom.

Međutim, ja sam sa simpatijama gledao pristojnog ćelavka kako se radosno smeši u Titovom društvu. Pokušavao sam da uhvatim suštinu same Titove omanje figure. Ali tajna mi se izmicala. To jeste bila neverovatna koncentracija sile, u jednome čoveku, i činilo mi se da nad njim lebdi neka crna svetlost.

"Zamisli, Acko," rekao sam svom šefu usred one graje jedno dve hiljade ljudi, "taj čovek jede, eno ga sad pije... verovatno pije onaj svoj i Čerčilov viski *on the rocks*..."

Iza leđa mi neko progovori sasvim diskretno, da ni Acković nije mogao da čuje: "Ne omladinac, to nije ni Čerčilov ni maršalov viski. To je naprosto škotski viski."

Bio je to Bukvić. Ipak me je pronašao.

Pamtim posle 35 godina da sam na toj večeri ostao gladan. Ne sećam se detalja. Bane Jovanović mi je pre neko veće ispričao, da je one godine kad je on bio tamo s pozivnicom na tvrđem žigosanom kartonu, zakuska bila na dugim stolovima posred najveće sale-hale, i da su se svi pravili da jelo ne vide. Kad je najzad neko dao znak da je "izvolte", dve hiljade generala, admirala, predsednika devet skupština, pandura, ministara, novinara cenzora i nišćih upražnjivača samocenzure, primadona i artista, jurnulo ka stolovima i stalo grabiti viršlice i senfove, hajdučke ćevape i Gavrilovićeve salame.

"Ja sam mislio da će se neki od njih odmaći, kad se nakrka, da otvori pristupa i nama" čudio se još i danas Bane. "Ali ne, oni drugima nisu davali, dok sve nisu slistili." Bane je ostao na toj večeri gladan, baš kao i ja neke od tih godina.

Bio je to predznak. Jugoslavija je bila bogata trpeza. A ti konzumenti Titove večere, ti jedači proždrljivci bili su gladni iskonskom sirotinjskom glađu skorojevića, i jeli su, jeli, dok sve nisu slistili.

20/21. april 2002.